

REKREACIJOS IR TURIZMO PLĖTRA

Straipsnių rinkinys

ISSN 2335-8017

Leidinį sudarė:

KU Rekreacijos ir turizmo katedros lekt. Jurgita Raišutienė

Straipsnių rinkinio mokslinio komiteto nariai:

Prof. dr. Diana Šaparnienė

Prof. dr. Ramūnas Povilanskas

Prof. dr. Albinas Stankus

Straipsnių rinkinyje publikuojami straipsniai, kuriuose įvairių rekreacijos ir turizmo plėtros Lietuvoje taikomųjų tyrimų rezultatai, rekreacijos ir turizmo plėtros aktualijų, tendencijų ir perspektyvų palyginamosios analizės Lietuvoje bei užsienio šalyse.

Straipsniai recenzuoti.

Straipsnių autoriai atsako už pateikiamą medžiagą.

2017 06 06. Apimtis 160 psl. Tiražas 60 egz.

TURINYS

KAIMO TURIZMO PLĖTROS LIETUVOJE SOCIOEKONOMINIAI VEIKSNIAI. Lekt. Jurgita Raišutienė, Viktorija Abromavičiūtė	4-18
SVEIKATOS TURIZMO SĄVOKOS TRAKTUOTĖ IR RAIŠKA. Prof. dr. Diana Šaparnienė, Vaiva Jablonskytė	19-27
AKTYVIŲ VANDENS PRAMOGŲ PLĖTRA LIETUVOJE. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Gabija Liaudanskytė	28-40
KAIMO TURIZMO PLĖTROS LIETUVOJE GAMTINIAI VEIKSNIAI. Lekt. Jurgita Raišutienė, Odeta Dženkauskaitė	41-55
BIRŠTONO KURORTO IR TRAKŲ KURORTINĖS TERITORIJOS LYGINAMOJI ANALIZĖ. Prof. dr. Ramūnas Povilanskas, Lauryna Macijauskaitė	56-67
INOVATYVIŲ TURIZMO PASLAUGŲ RINKINIŲ PLĖTRA BIRŽŲ IR PASVALIO RAJONŲ SAVIVALDYBĖSE. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Martyna Avižonytė	68-80
PRIORITETINIŲ VANDENS TURIZMO TRASŲ INFRASTRUKTŪROS PRITAIKYMAS VIEŠIESIEMS POREIKIAMS: MINIJOS IR JŪROS UPIŲ ATVEJIS. Prof. dr. Diana Šaparnienė, lekt. Edgaras Vaškaitis, Aida Varanauskaitė	81-93
KLAIPĖDOS REGIONO GYVENTOJŲ SVEIKATINGUMO PASLAUGŲ POREIKIŲ ANALIZĖ. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Dovilė Jokūbaitytė	94-107
RENGINIŲ PASIŪLOS NERINGOS IR PALANGOS KURORTUOSE 2014/2016 METAIS ANALIZĖ. Lekt. Jurgita Raišutienė, Sigita Virbauskaitė	108-118
KOMUNIKAVIMO SU KLIENTAIS TOBULINIMO GALIMYBĖS KLAIPĖDOS KELIONIŲ AGENTŪROSE. Lekt. Jūratė Barauskaitė, Rūta Karlapavičiūtė	119-133
UAB „ATOSTOGŲ PARKAS“ PASLAUGŲ VERTINIMAS LANKYTOJŲ POŽIŪRIU. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Goda Sakalauskaitė	134-148
INOVATYVIŲ SPRENDIMŲ TAIKYMAS UAB „EXPO VAKARAI“ ĮMONĖS VERSLO PARODOSE KLAIPĖDOJE. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Austėja Rimkevičiūtė	149-160

PRIORITETINIŲ VANDENS TURIZMO TRASŲ INFRASTRUKTŪROS PRITAIKYMAS VIEŠIESIEMS POREIKIAMS: MINIJOS IR JŪROS UPIŲ ATVEJIS

Prof. dr. Diana Šaparnienė, lekt. Edgaras Vaškaitis, Aida Varanauskaitė
Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Rekreacijos ir turizmo katedra
diana.saparniene@gmail.com; edgaras.vaskaitis@gmail.com;
aida.varanauskaite93@gmail.com

ANOTACIJA

Straipsnyje analizuojamas prioritetinių vandens turizmo trasų infrastruktūros pritaikymas viešiesiems poreikiams Minijos ir Jūros upėse. Pagrindžiamas tyrimo aktualumas, pateikiama problema, darbo ginamasis teiginys, iškeltas tikslas, uždaviniai, tyrimo objektas, tyrimo metodologija ir naudojami tyrimo metodai, empirinės dalies pristatymas, tyrimo teorinis ir praktinis reikšmingumas bei sąvokos. Pirmoje straipsnio dalyje specializuotų knygų bei mokslinių straipsnių pagrindu analizuojami turizmo plėtros formavimo veiksniai, aktyvaus ir vandens turizmo sampratos problematika bei vandens turizmo trasų ir maršrutų formavimo bendrieji reikalavimai. Antroje dalyje atliekama atvejo analizė.

Remiantis kokybinio tyrimo duomenų rinkimo (stebėjimo metodas bei analizė) bei apdorojimo (kokybinio turinio analizės, teisinių dokumentų bei strateginių dokumentų analizės) metodais nustatyta, kad Minijos bei Jūros upėse vandens turizmo infrastruktūra yra įrengta tik atskiomis atkarpomis; nėra vieningo trasų ženklavimo standarto; Nacionaliniame prioritetinių vandens turizmo trasų specialiajame plane pateikti reikalavimai vandens trasoms bei infrastruktūrai krantuose neatitinka dabartinės realios situacijos; nėra aišku, ar yra vykdoma įgyvendinimo kontrolė ir kaip ji yra atliekama.

Raktažodžiai: upinis vandens turizmas, turizmo trasa, viešoji turizmo infrastruktūra, prioritetinės vandens turizmo trasos, Minijos upė, Jūros upė.

ĮVADAS

Aktualumas. Suvokiant, jog vandens turizmo paslaugos vis labiau populiarėja tiek tarp vietinių, tiek tarp atvykstančiųjų turistų, 2005m. gruodžio 5d. tarp Valstybinio turizmo departamento ir teritorijų planavimo instituto pasirašyta sutartis (Nr. 1594-AP) dėl nacionalinių vandens turizmo trasų specialiojo plano parengimo. Daugiau nei 3 metus trukęs intensyvus tarp institucinis darbas suformavo pagrindines gaires, leisiančias sukurti vandens turizmui pritaikytą infrastruktūrą. 2009m. vasario 23d. Ūkio ministro įsakymu (Nr. 4-67) patvirtintas nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas. Nacionalinės vandens turizmo trasos yra suprantamos kaip „privalomojo pobūdžio ir įgyvendinamos per 10 metų laikotarpį, vadovaujantis Nacionalinių vandens turizmo trasų įgyvendinimo ir Nacionaline turizmo plėtros programomis“ (Nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas, p. 5, prieiga internetu: <http://bit.ly/2h2DIul>). Šio plano rengėjai, atlikdami esamos būklės analizę bei rengdami specialiojo plano formuluotę, ypatingą dėmesį skyrė nacionalinių vandens turizmo trasų atrankos kriterijams. Analizės metu buvo nagrinėjama apie 300 upių galimybės tapti nacionalinėmis vandens turizmo trasomis. Buvo nagrinėjama trasų tinklo hidrologiniai, turistinio atraktyvumo ir trasų tęstinumo kriterijai. Šiuo metu yra patvirtintos trasos upėse: Minija, Jūra, Dubysa, Šventoji, Aukštaitijos ežerynas ir Žeimena, Neris, Merkys su Ūla, ir Nemunas. Nuo sutarties pasirašymo praėjo daugiau nei dešimtmetis, todėl oficialiai šių upių infrastruktūra, tokia kaip kempingai, stovyklavietės, poilsiavietės, atokvėpio vietos, turizmo

trasos, patogus privažiavimas transportui, nuorodos į lankomus objektus, turi būti įrengta bei sutvarkyta. Temos iširtumas nėra aiškus, nes Nacionalinis vandens turizmo trasų specialusis planas buvo parengtas bei įgyvendintas pirmąkart. Tema yra aktuali, nes artėjant šio plano įgyvendinimo pabaigai yra neaišku, ar vis dėl to prioritetingas vandens turizmo trasų infrastruktūra yra pritaikyta viešiesiems poreikiams.

Problema. Analizuojant Nacionalinių vandens turizmo trasų specialiojo plano išsikeltus uždavinius, keliama esminė problema, ar Minijos ir Jūros upių, kaip prioritetingų vandens turizmo trasų, infrastruktūra yra įrengta pagal visus numatytus kriterijus programoje ir ar ji įrengta efektyviai bei ar tenkina viešuosius poreikius.

Tikslas – išanalizuoti prioritetingų vandens turizmo trasų infrastruktūros pritaikymą viešiesiems poreikiams (Minijos ir Jūros upių atveju) bei sukurti hipotetinį modelį, kuris leistų oficialiai su vandens turizmo ištekliams dirbančioms institucijoms pagerinti prioritetingų vandens turizmo trasų suplanuotą infrastruktūros įgyvendinimą.

Tyrimo objektas – Prioritetingų vandens turizmo trasų (Minijos ir Jūros upių atvejais) infrastruktūros pritaikymas viešiesiems poreikiams.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti turizmo plėtros formavimo teorinius aspektus.
2. Išanalizuoti aktyvaus ir vandens turizmo bei turizmo infrastruktūros teorinius aspektus.
3. Remiantis teisiniais dokumentais, atlikti Minijos bei Jūros upių infrastruktūros esamos situacijos analizę.

Ginamasis teiginys. Minijos ir Jūros upių, kaip prioritetingų vandens turizmo trasų, infrastruktūra yra sutvarkyta pagal Nacionalinių vandens turizmo trasų specialiojo plano iškeltus kriterijus ir yra pritaikyta viešiesiems poreikiams.

Tyrimo metodologija ir naudojami tyrimo metodai: Teminės mokslinės literatūros analizė, teisinių dokumentų analizė, strateginių dokumentų analizė, atvejo analizė, kokybinė turinio analizė.

Turizmo plėtros formavimo veiksniai

Specifinis terminas „plėtra“ atsirado pokario laikotarpyje, kuomet yra pabrėžiama pažanga, modernizavimas, technologijų bei technikos tobulėjimas ir šių procesų sąlygojami pokyčiai. Kartu su plėtra buvo pradėta formuoti turizmo struktūra, jos elementų tarpusavio išsidėstymas ir ryšys.

Užsienio autoriai vieningai teigia, kad turizmas ir jo plėtra turi poveikį šalies ūkiui, jo ekonominei, sociokultūrinei, gamtinei bei geopolitinei aplinkai. B. Romikaitytė ir J. Kisieliauskas (2012), remdamiesi B. Amelung (2006), teigia, jog analizuojant turizmo sektorių ir darnią jo plėtrą, būtina atkreipti dėmesį į 4 pagrindinius veiksniai: ekonominius, socialinius, aplinkos ir kultūrinius, iš kurių ekonominiai turi didžiausią įtaką sėkmingai turizmo sektoriaus plėtrai.

Skirtingi autoriai, nagrinėdami turizmo plėtros ypatumus, pateikia skirtingas įžvalgas. Turizmo plėtra yra suvokiama kaip fiziniai pokyčiai, sąlygojami didėjančio turistų susidomėjimo turistine vietoje, ko pasakoje yra užtikrinamas didėjantis atvykstančiųjų skaičius. Turizmo plėtros tikslų apibrėžimą sunku pateikti, todėl dažniausiai yra nagrinėjamas su turizmo plėtra susietas plėtros procesas (Žilinskas, Skrodenienė, 2008). Autorius L. L. Lomine (2007) turizmo plėtrą apibrėžia kaip: „turizmo plėtra – tai procesas, pasireiškiantis vietos infrastruktūros, paslaugų pasiūlos ir kitų turizmo sektoriaus elementų plėtra, siekiant didinti turistų srautus. Šiam procesui būtinas politinis ir ekonominis strateginis planavimas bei atitinkamų sprendinių priėmimas viešajame ir privačiame sektoriuje“. Pastebėtina, jog autoriai nurodo turizmo plėtrą kaip procesą, kurio pagrindinis tikslas – didinti turistų srautus. Turizmo plėtra gali būti nagrinėjama ne vien per turistų pritraukimo į konkrečią turistinę

vietovę prizmę, bet ir atsižvelgiant į tam tikrus kriterijus. Žemiau esančioje lentelėje pateikiami duomenys, atspindintys, kokius turizmo plėtros vertinimo tipus siūlo PTO. (žr. 1 lentelė).

1 lentelė

PTO siūlomi turizmo plėtros vertinimo tipai

<i>Tipas</i>	<i>Rodikliai</i>	<i>Kriterijai</i>
Ekonominis	Indėlis į šalies BVP;	Analizuojama įmonių, susijusių su turizmu veikla;
	Paslaugų bei prekių suvartojimas vietiniu, regiono, šalies mastu;	Vietinio turizmo inovatyvumo rodiklių analizė;
	Atvykstamojo ir išvykstamojo turizmo prekių ir paslaugų suvartojimas	Atvykstamojo ir išvykstamojo turizmo intensyvumo rodiklių analizė;
	Turistų išlaidos vienai dienai;	Sezoniškumo rodikliai;
	Turistų išlaidos apgyvendinimo paslaugoms;	Apgyvendinimo sektoriaus rodiklių analizė, atsižvelgiant į sezoniškumą;
Socialinis	Darbo vietų užimtumas turizmo sektoriuje;	Gyventojų užimtumo rodiklių analizė;
Teritorinis	Rekreacijos ir turizmo infrastruktūra ir lankomų turistinių objektų skaičius.	Turistinių vietovių lankomų objektų rodiklių analizė.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis PTO

Analizuojant 1 lentelės duomenis, pastebima, jog PTO išskiria tris turizmo plėtros vertinimo tipus – ekonominius, socialinius bei teritorinius, kuriuos išskaido į svarbiausius rodiklius bei nustato kriterijus jiems.

Turizmo plėtra apima platų paslaugų spektrą, kurias vykdo bei prižiūri skirtingos institucijos. Turizmo valdymo funkcijas šalyje atlieka LR Vyriausybė, LR Ūkio ministerija, Valstybinis turizmo departamentas, regionų plėtros tarybos, savivaldybių institucijos. Nacionaliniu lygmeniu veikia įvairios turizmo verslo atstovus vienijančios asociacijos, klasteriai, taip pat savaveiksmio turizmo organizacijos, kurios partnerystės pagrindais dalyvauja rengiant turizmo plėtros planavimo bei teisinius dokumentus.

Apie turizmo plėtros galimybes turistinėse vietovėse kalbama ir „Lietuvos turizmo potencialo įvertinimo, nustatant didžiausias turistinės traukos vietas ir jų panaudojimo prioritetus, studija“ dokumente. Šioje studijoje tik viena iš minėtųjų prioritetinių savivaldybių, Druskininkų rajono savivaldybė, yra įvardijama kaip didžiausią turistinį potencialą turinčių vietovių. Šią grupę sudaro tik 12proc. Lietuvos vietovių. Vidutinio turizmo potencialią turinčią grupę sudaro 30proc. Lietuvos vietovių, į kurią patenka Plungės, Anykščių, Šilutės, Varėnos rajonai, kurie gaus ES finansavimą iki 2020 metų. Pastebėtina, jog dauguma tikslinių teritorijų nepatenka į prioritetinius Lietuvos turistinius regionus.

Aktyvaus turizmo sampratos problematika

Paslaugų teikėjai siūlo vis naujas pramogas, kurios sulaukia didelio populiarumo įvairaus amžiaus segmente. Priklausomai nuo žmonių susidomėjimo, pajėgumo, emocijų bei kitų faktorių aktyvus turizmas kaip laisvalaikio forma yra skirstomas į aktyvų, nuotykinį bei ekstremalų.

Aktyvus, nuotykinis bei ekstremalus turizmas skiriasi savo sudėtingumu. Kuomet aktyvus turizmas yra lengviausia forma, ekstremalus – sunkiausia, o nuotykių – tarpinis variantas tarp jau minėtųjų. Autoriai S. Taylor, P. Varley ir T. Johnston (2013) pastebi, jog aktyvus turizmas yra siejamas su populiariausiomis aktyvaus poilsio rūšimis, kurios yra vykdomos natūralioje aplinkoje, tokios kaip: važinėjimasis dviračiais, šuoliai su guma, slidinėjimas, alpinizmas bei kt. Tai nereikalauja didelių fizinių pastangų, tačiau sukelia jaudulį bei nemažą adrenalino pojūtį. Nuotykinis turizmas apibūdinamas kaip – siekis patirti išgyvenimus, atskiriančius turistą nuo kasdienio komforto ir suteikiantis kitokios būsenos pojūtį, taip pat

būtiną faktorių yra sąlytis su gamta, kitokia kultūra bei siekis autentiškumo (Brymer E., Oades L. G., 2009). J. Mapua (2015) ekstremalų turizmą apibūdina panašiai kaip nuotykinį turizmą tik kiek papildydamas. Ekstremalus turizmas, anot autoriaus, yra apibūdinamas kaip: laisvalaikio forma, kuri vyksta neįprastoje, egzotiškoje, tolimoje ar laukinėje aplinkoje; ši veikla turėtų būti siejama su dalyvių veikla, daugiausia lauke, tikintis patirti skirtingo lygmens riziką, jaudulį ar poilsį, o taip pat išbandyti save neįprastomis aplinkybėmis. Pasak R. Buckley (2006) ekstremalus turizmas apima didžiulius fizinius bei psichologinius iššūkius, kurie savo ruožtu keliautojams gali sukelti itin pakilią būseną (ekstazę, euforiją), kurią sužadina adrenalino, dopamino ir endorfinų antplūdis. Anot autoriaus ekstremalus turizmas gali būti siejamas su ekstremaliu sportu, kuris apima tam tikrą rizikos faktorių ir reikalauja specialaus dalyvio pasirengimo, nes tai yra asmens pavojingų veiksmų atlikimas, suformuotas ekstremaliomis sąlygomis.

Autorius S. Schott (2007) teigia, jog yra 2 aktyvaus/nuotykinio/ekstremalaus turizmo kategorijos, kurios skiriamos pagal rizikos laipsnį – lengvoji (soft) bei sunkioji (hard) forma. Lengvąja veikla užsiima turistai, kuriems nebūtina turėti įgūdžių ar patirties vykdomai veiklai. Paslaugos teikėjai aprūpina turistus transportu, reikiama įranga ir inventoriu bei pasirūpina, kad jie būtų apmokyti kvalifikuotų profesionalių darbuotojų (Buckley, R., 2006). Taigi lengvo pobūdžio aktyvi/nuotykinė veikla nereikalauja išankstinio turistų fizinio pasiruošimo, yra ganėtinai saugi, nerizikinga, lengvai pritaikoma įvairaus amžiaus auditorijai bei lengvai atliekama. Turistai dažniausiai užsiima veikla dienos metu, jų nedomina ilgo atstumo ar sudėtingos kelionės. (Schott C., 2007). Sunkioji (hard) forma dažniausiai vadinama ekstremalia, reikalaujanti tiek fizinio, tiek emocinio turistų pasiruošimo. Šiai veiklai įgyvendinti reikalinga speciali įranga ir inventorius, jos metu yra patiriamas aukštas adrenalino bei rizikos faktorius. Sunkiąja forma dažniausiai užsiima nepriklausomi turistai, kuriems nereikalingas gidas. Šiuos turistus domina naktinės ar kelių dienų tolimosios kelionės, kuriose jiems nereikėtų kontaktuoti su kitomis grupėmis. (Swarbooke J. ir kt., 2003). Sunkiosios ir lengvosios veiklos sąvoka gali kisti priklausomai nuo turistų, kurie užsiima šia veikla. Aktyvios/nuotykinės/ekstremalios veiklos lygiai asmens suvokiamu pavojumi, rizikos lygiu, kas vieniems suvokiama kaip aktyvi veikla, kitiems tai gali suvokiama kitaip.

Vienas iš daugiausiai abejonių sukėlęs aktyvaus/nuotykinio turizmo užsiėmimas – plaukimas baidarėmis, kuris suprantamas tiek kaip lengvos, tiek kaip lengvos formos aktyvumo apraiška. Vandens turizmo pramogos priklauso nuo to, kokiam vandens telkinyje jos yra vykdomos bei kokiai sudėtingumo kategorijai tie telkiniai priklauso.

Vandens turizmo sampratą užsienio autoriams apibrėžti sudėtinga, tačiau keli variantai yra pateikiami Lietuvos teisinėje bazėje bei literatūroje. Turizmo terminų žodyne „vandens turizmas“ suprantamas kaip: „keliavimas vandeniui baidarėmis, burlaiviais, plaustais, valtimis ir kitomis plūdriosiomis priemonėmis“. Su šia sąvoka glaudžiai siejasi ir „vandens turizmo paslauga“, kuri yra įvardijama kaip: „plukdymas laivais turistiniais maršrutais, turistų apgyvendinimas, maitinimas ir kitų paslaugų teikimas laivuose“.

Vandens turizmo trasų ir maršrutų formavimo bendrieji reikalavimai

Turizmo terminų žodyne (2009, p. 56) pateikiama maršruto apibrėžtis: „maršrutas - iš anksto suplanuotas keliautojų, tyrėjų, kariuomenės, automobilių ir kitų transporto priemonių vykimo kelias. Turistinis maršrutas paprastai būna susijęs su kelionei būdinga tema, numato turistų lankomas vietas ir aptarnavimo objektus“. Nuo maršruto neatsiejamas ir turizmo trasos apibrėžimas, kurį pateikia LR turizmo įstatymas (2015): „turizmo trasa – „keliuoti poilsio ar turizmo tikslais suplanuotas, įrengtas ir specialiais trasos ženklais vietovėje paženklintas vientisas turizmo ir poilsio infrastruktūros objektas“. Turizmo terminų žodyne (2009, p. 96) pateikiama turistinio žygio samprata: „žygis minimalaus komforto sąlygomis dviračiais,

valtimis, baidarėmis ar pėsčiomis aplankant atokesnes vietas, miegant palapinėse. Dažniausiai trunka keletą dienų“.

Maršrutų sudėtingumo kategorijos skirtos įvairioms gyventojų grupėms – tiek keliautojams mėgėjams, tiek keliautojams profesionalams. Maršrutų sudėtingumo kategorizavimas padeda teisingai pasirinkti iš galimų maršrutų alternatyvų, įvertinus savo fizinį bei psichologinį pasirengimą bei reikalingas žinias. Lietuvoje maršrutų kategorijas turi keliautojų sportas. Turizmo terminų žodyne (2009, p. 111) yra pateikiama žygio sudėtingumo kategorijos samprata, kuri yra traktuojama kaip „sportinių turistinių žygių organizavimo ir vykdymo taisyklėse nurodyti maršruto trukmės, ilgio, kliūčių, kurias grupė turi įveikti, skaičius ir kiekvienos turizmo šakos techninio sudėtingumo reikalavimai. Yra šešios sudėtingumo kategorijos“. Keliautojų sporto esmę sudaro sportinės skirtingo sudėtingumo kategorijas linksniuojančios kelionės, pagal atskiras turizmo rūšis turinčios savus reikalavimus ir taisykles. Šios kelionės yra skirstomos pagal keliavimo pobūdį bei tipus: pėsčiųjų, kalnų, slidžių, vandens, dviračių, motorinių transporto priemonių ir žirgų. Kiekvieno tipo žygiai pagal fizinių krūvių intensyvumą, gamtinių bei techninių maršrutų kliūčių kiekį yra skirstomos į skirtingas penkių pakopų sudėtingumo kategorijas - nuo lengviausios iki sudėtingiausios. Lietuvos keliautojų sąjungos duomenimis „kiekvienai kelionių šakai nustatomas minimalus kilometražas: pėsčiųjų, slidžių ir vandens – 100km, kalnų – 75km, dviračių – 240km, automobilių – 1000km, motociklų – 500km. Rekomenduojamas žygio dienų skaičius: pirma kategorija – 6 dienos, antra kategorija – 8 dienos, trečia kategorija – 10 dienų, ketvirta kategorija – 13 dienų, penkta-šešta kategorijos – 16 dienų“.

Pagal „Classification and grading for recreational trails“ (2012) vandens kelių maršrutai yra skirstomi į 6 sudėtingumo kategorijas. Pirmosios dvi kategorijos yra nesudėtingos, mažais slenksčiais visos galimos kliūtys trasoje yra matomos akivaizdžiai. Trečioji ir ketvirtoji kategorijos yra vidutinio sudėtingumo, reikalaujančios susipažinti su maršrutu iš anksto, siekiant įspėti keliautojus su galimomis kliūtėmis. Penktoji bei šeštoji kategorijos skirtos tik patyrusiems profesionaliems keliautojams. Tai ilgi ir sudėtingi maršrutai, kuriuose galimi sudėtingi slenksčiai, didelis netaisyklingas bangavimas, įvairios kliūtys, kurios ne visuomet yra žinomos prieš pradėdant maršrutą. (žr. 2 lentelę).

2 Lentelė

Vandens maršrutų sudėtingumo kategorijos

Sunkumo kategorija	Vandens transporto maršrutų apibūdinimas
Nepatyrusiems	Greita vandens srovė su nedideliu banguotumu. Visi pavojai trasoje yra akivaizdūs, nedidelė rizika plaukikams.
Pradedantiesiems	Nežymūs slenksčiai su nedideliu banguotumu. Visi pavojai trasoje akivaizdžiai matomi.
Pažengusiems	Vidutinio sudėtingumo slenksčiai, nereguliarios bangos, rekomenduojamas išankstinis žvalgymasis prieš pradėdant plaukti.
Patyrusiems	Netolygus bangavimas, sukūriai, rekomenduojama plaukti tik patyrusiems. Būtina išstudijuoti maršrutą prieš pradėdant plaukti.
Ekspertams	Labai ilgi ir sudėtingi slenksčiai, kuriuose dažnai yra tam tikrų kliūčių, labai greita srovė bei netaisyklingas bangavimas. Gelbėjimo atvejai nelaimės atveju sudėtingi. Atlikti išankstinį žvalgymąsi prieš plaukimą gali būti sudėtinga.
Ekstremalams	Rekomenduojama tik ekspertų grupėms su specialia įranga, atsižvelgiant į galimus pavojus. Nežinomi slenksčiai dažnai labai pavojingi.

Šaltinis: Classification and grading for recreational trails“, 2012

Prieš pradėdant rengti maršrutą ar turistinę trasą, svarbu išsiaiškinti, kokia yra jų klasifikacija. Autoriai Grecevičius P., Armaitienė A. ir kt. (2002, p. 148) bei leidinys „The trail palnning guide“ (2007, p. 29) išskiria šias maršrutų rūšis:

- Linijinis maršrutas;
- Žiedinis maršrutas;
- Spindulinis (radialinis) maršrutas;
- Mišrusis (kombinuotas) maršrutas;
- Kilpinis maršrutas;
- Palydovinės kilpos maršrutas;
- „Kalbėjimo ratu“ maršrutas;
- Labirinto maršrutas.

Pagal Nacionalinių vandens turizmo trasų specialųjį planą (2009, p. 7) planavimo objektas yra: „vandens turizmo trasos – tai suplanuoti aktyvaus poilsio vandens turizmo maršrutai ir juose esanti viešoji turizmo infrastruktūra keliauti plaukiojimo priemonėmis, pagal galimybes lankant turistinius objektus. Planavimo objektą sudaro – vidaus hidrografinis tinklas, apsistojimo vietos (trasoje), trasos ženklai (nuorodos), lankytini objektai bei nakvynės infrastruktūra, privažiavimai, natūralios ir dirbtinės kliūtys trasoje“.

Nacionalinių vandens turizmo trasų tinklą sudaro: turistinės trasos bei viešoji turizmo infrastruktūra (kempingai, stovyklavietės, poilsiavietės, atokvėpio vietos, nekomercinės priplaukos, automobilių stovėjimo vietos, trasų ženklavimas (stendai ar ženklai, lankstinukai, bukletai ar kita padalomoji medžiaga), lankytini kultūros bei gamtos paveldo objektai, įtakos zonoje 1km nuo kranto linijos į abi puses nuo upės vagos, rekomenduojant ne rečiau kaip kas 10km.

Atsižvelgiant į tai, kas sudaro Nacionalinių vandens turizmo trasų specialiojo plano prioritines sritis, svarbu tinkamai įrengti kompleksinius objektus, kad šie atitiktų apibrėžtus reikalavimus. LR teisiniai dokumentai reglamentuoja tokias veiklos sritis kaip: stovyklaviečių, kempingų įrengimas, aplinkosauginiai reikalavimai.

Minijos ir Jūros upių vandens turizmo infrastruktūros lyginamoji atvejo analizė

Vienas svarbiausių rodiklių, norint tinkamai suprasti ir išanalizuoti vandens turizmo palaugas bei su jomis susijusią infrastruktūrą yra regionų strateginiuose planuose pateikta informacija apie šių veiklų tobulinimo sritis. Žemiau esančioje lentelėje pateikti duomenys apie strateginius tikslus bei uždavinius regionų, pro kuriuos teka Minijos bei Jūros upės. (žr. 3 lentelė).

3 lentelė

Regionų strateginiai tikslai ir uždaviniai

Regionas	Strateginiai tikslai ir uždaviniai
Klaipėdos regionas	<p><i>Klaipėdos regiono 2014-2020 metų plėtros plane numatomi šie strateginiai tikslai ir uždaviniai susiję su turizmu/vandens turizmu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vystyti tikslines teritorijas regione; • Kompleksiškai vystyti ir plėtoti kaimo vietas. • Įdiegti aplinkos gerinimo ir aplinkos apsaugos priemones, padidinti energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančių išteklių naudojimą; • Pagerinti kultūros ir paveldo objektų būklę, juos pritaikyti kultūrinėms ir socialinėms reikmėms.
Telšių regionas	<p><i>Telšių regiono 2014-2020 metų plėtros plane numatomi šie strateginiai tikslai ir uždaviniai, susiję su turizmu/vandens turizmu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaimo vietovių plėtojimas; • Ryšių tarp savivaldybių centrų ir kaimo vietovių stiprinimas.
Tauragės regionas	<p><i>Tauragės regiono 2014-2020 metų plėtros plane numatomi šie strateginiai tikslai ir uždaviniai, susiję su turizmu/vandens turizmu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stiprinti susisiekimo sistemas regione, vystyti ekologiškai darnią transporto infrastruktūrą;

	<ul style="list-style-type: none"> • Kultūros paslaugoms pritaikyti kultūros paveldo objektus ir netradicines erdves, didinti paslaugų prieinamumą; • Vykdyti informacines marketingo priemones, skatinančias viešąsias ir privačiąsias investicijas į rekreacijos ir turizmo sistemos plėtrą, gerinti turizmo įvaizdį ir didinti paslaugų prieinamumą; • Padidinti kraštovaizdžio planavimo, tvarkymo ir racionalaus naudojimo bei apsaugos efektyvumą.
--	---

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis regionų plėtros planais

Analizuojant 3 lentelės duomenis, pastebima, jog Klaipėdos ir Telšių regionų plėtros planai atskirų punktų, leidžiančių plėtoti turizmą nėra. Yra išskirtos tik kelios netiesioginio poveikio sritys, padedančios efektyviau vykdyti vandens turizmą Minijos bei Jūros upėse. Tačiau pastebimas Tauragės regiono pranašumas, kuomet jo plėtros plane numatoma gerinti turizmo bei gamtos aplinkos esamos būklės situaciją.

Išanalizavus bendrus regionų plėtros planus, būtina dėmesį atkreipti į šių regionų savivaldybių strateginius plėtros planus, kuriuose detaliau analizuojami vandens turizmo aspektai. Žemiau esančioje lentelėje pateikiami duomenys apie Klaipėdos, Telšių bei Tauragės regionų savivaldybių strateginius tikslus bei uždavinius. (žr. 4 lentelė).

4 lentelė

Klaipėdos, Telšių ir Tauragės regionų savivaldybių strateginiai tikslai ir uždaviniai

Rajonas	Strateginiai tikslai ir uždaviniai
Klaipėdos	<p>Klaipėdos rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane 2014-2020 metams numatomi tikslai bei uždaviniai, susiję su vandens turizmu bei jo infrastruktūra:</p> <p>2.1. Efektyviai išnaudotas rajono turizmo potencialas</p> <p>2.1.1. Plėtoti vandens turizmą</p> <p>2.1.1.1. Minijos upės baseino pritaikymas rekreacijai;</p> <p>2.1.1.2. Įrengti prieplaukas Minijos slėnyje (Gargždų mieste), Svencelėje ir prie Rikinės upelio žiočių;</p> <p>2.1.1.3. Parengti prieplaukos Minijos slėnyje (Priekulės mieste) detalų planą;</p> <p>2.1.1.4. Paplūdimių (Gargžduose, Priekulėje) prie Minijos įrengimas ir įteisinimas;</p> <p>2.1.1.6. Įrengti automobilių stovėjimo aikštes prie vandens turizmo kelio maršrutų;</p> <p>2.1.5.2. Parengti Vilhelmo kanalo pritaikymo turizmui galimybių studiją;</p> <p>2.1.5.6. Parengti Pylos užtvankos ir gretutinių teritorijų atkūrimo galimybių studiją.</p>
Kretingos	<p>Kretingos rajono savivaldybės strtaeginiame plėtros plane 2014-2020 metams numatomi tikslai bei uždaviniai, susiję su vandens turizmu bei jo infrastruktūra:</p> <p>1.1. Sąlygų konkurencingam verslui sukūrimas, gyventojų verslumo skatinimas</p> <p>1.1.2.2. Vandens išteklių pritaikymas turizmui ir rekreacijai (Minijos upės trasos turizmo infrastruktūros įrengimas (baidarių išlaipinimo vietų, laužaviečių, apžvalgos aikštelių, informacinių stendų, poilsiaviečių, mažosios architektūros elementų įrengimas, ženklavimas ir pan.).</p>
Šilutės	<p>Šilutės rajono savivaldybės strtaeginiame plėtros plane 2014-2020 metams numatomi tikslai bei uždaviniai, susiję su vandens turizmu bei jo infrastruktūra:</p> <p>1. Darni verslo, kultūros ir turizmo plėtra</p> <p>1.1.1.1. Vandens telkinių pakrančių tvarkymas gyvenvietėse;</p> <p>1.1.1.2. Poilsio aikštelių prie lankytinų objektų gamtoje (prie dviračių ir pasivaikščiojimo takų) ir vandens telkinių (vandens turizmo trasų) įrengimas ir priežiūra;</p>
Plungės	<p>Plungės rajono savivaldybės strtateginiame plėtros plane 2010-2017 metams numatomi tikslai bei uždaviniai, susiję su vandens turizmu bei jo infrastruktūra:</p> <p>3.2.4.29. Paruošti vandens turizmo trasas;</p> <p>3.2.4.30 Statyti įrenginius keliautojų (auto, dviračių, pėsčiųjų, vandens turizmo) patogumui;</p> <p>3.2.4.34. Įrengti turistinio inventoriaus nuomos punktus;</p>
Tauragės	<p>Tauragės rajono savivaldybės strtateginiame plėtros plane 2016-2018 metams numatomi tikslai bei uždaviniai, susiję su vandens turizmu bei jo infrastruktūra:</p> <p>Viešųjų darbų programos vykdymas:</p> <p>vandenstelkinių pakrančių, poilsio zonų, paplūdimių valstybinėje žemėje valymo ir priežiūros;</p>
Pagėgių	<p>Pagėgių savivaldybės strtateginiame plėtros plane 2011-2021 metams numatomi tikslai bei uždaviniai, susiję su vandens turizmu bei jo infrastruktūra:</p> <p>1.4.2.6. Išvalyti savivaldybės teritorijoje esančius vandens telkinius ir upes;</p>

	1.4.2.15. IšplėstivandensturizmomaršrutąJūrosupe;
Šilalės	<p>Šilalės rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane iki 2020 metų numatomi tikslai bei uždaviniai, susiję su vandens turizmu bei jo infrastruktūra:</p> <p>2.2.1.2. Nacionalinio Jūros upės maršruto piliakalnių komplekso: (Padievaičio (Kvėdarnos), Vilkų Lauko (I), Spraudaičių, Pakisto, Dapkiškės, Vilkų Lauko (II) piliakalnių pritaikymas viešajam lankymui ir pažinimui;</p> <p>2.2.3. Plėtoti dviračių/vandens turizmo infrastruktūrą;</p> <p>2.2.3.2. Jūros upės maršruto stovyklaviečių infrastruktūros suformavimas;</p> <p>2.2.3.3. Kempingo įrengimas Jūros upės rekreacinėje zonoje prie Pajūrio gyvenvietės;</p>

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis savivaldybių strateginiais plėtros planais

Analizuojant 4 lentelės duomenis pastebima, jog visos savivaldybės vandens turizmo puoselėjimą traktuoja skirtingai. Klaipėdos bei Kretingos rajonų strateginiuose plėtros planuose tiesiogiai užsiminama apie Minijos upės vandens turizmo infrastruktūros esamos situacijos gerinimo gaires. Pagėgių bei Šilalės savivaldybės užsimina apie Jūros upę kaip prioritetinę kryptį. Šilutės, Plungės bei Tauragės rajonų strateginiuose planuose kalbama apie vandens turizmo gerinimo galimybes bendrame kontekste, neišskiriant vandens telkinių. Telšių rajono savivaldybė atkreipia dėmesį į kitas upes kaip prioritetines, tačiau ne Miniją ir Jūrą. Tuo tarpu Rietavo savivaldybės strateginiame plėtros plane nėra išsikelti tikslai bei uždaviniai vandens turizmo gerinimui.

Svarbu apžvelgti kokia paslaugų pasiūlos situacija šalia Minijos bei Jūros upių. Žemiau esančiuose paveiksluose pateikiami duomenys apie šių upių paslaugas. (žr. 1 pav; 2 pav).

1 pav. Paslaugos Minijos upės krantuose

1 paveiksle pateiktas Salantų regioninio parko žemėlapis, kuriame nurodomos sustojimo vietos, kaimo turizmo sodybos, polsiavietės, baidarių nuomos centrai, lankytinos vietos, draudimai, atstumai iki kitų poilsio vietų bei iki Nemuno žiočių.

2 pav. Paslaugos Jūros upės krantuose

2 paveiksle pateiktas Jūros upės žemėlapis, kuriame nurodomos stovyklavietės, gamtos paminklai, architektūros paminklai, lankytinų objektų sąrašas, privažiavimai-sustojimai prie upės.

Aukščiau esančiuose paveiksluose atkreiptinas dėmesys į vandens infrastruktūrą, pritaikytą viešiesiems poreikiams. Svarbu palyginti, kuri upė yra pranašesnė, o kuriai dar reikia pasitempti. Žemiau esančioje lentelėje pateikti duomenys apie Minijos bei Jūros upių esamos infrastruktūros situaciją Salantų bei Pagramančio regioniniuose parkuose, kadangi šiose trasų atkarpose labiausiai lankosi keliautojai ir ties čia yra orientuojama pagrindinė vandens turizmo infrastruktūra (žr. 5 lentelė).

5 lentelė

Minijos ir Jūros upių esama infrastruktūra

<i>Minijos upė</i>		<i>Jūros upė</i>	
Stovyklavietės	2	Stovyklavietės	0
Automobilių stovėjimo aikštelės	3	Automobilių stovėjimo aikštelės	1
Privažiavimai prie krantų	5	Privažiavimai prie krantų	0
Lankytini objektai 1km atstumu	15	Lankytini objektai 1km atstumu	23
Poilsiavietės	5	Poilsiavietės	5
Maudyklos	2	Maudyklos	0
Regyklos	4	Regyklos	3
Ženklinimo objektai	5	Ženklinimo objektai	0

Šaltinis: sudaryta autorių

Analizuojant 5 lentelės duomenis, pastebima, jog Minijos upė visais aspektais, išskyrus lankytinus objektus 1km atstumu, yra pranašesnė už Jūros upę, tačiau turint omenyje, jog Minijos upė Salantų regioniniame parke driekiasi tik 22km, o Jūros upė Pagramančio regioniniame parke net 41km, tai darytina išvada, jog Minijos upė Salantų regioniniame parke yra visomis prasmėmis pranašesnė už Jūros upę Pagramančio regioniniame parke.

Atliekant atvejo analizę svarbu apžvelgti nagrinėjamos srities išorinę aplinką, kurios vienas iš elementų – įstatymai. Opinio turizmo paslaugoms bei infrastruktūrai yra taikomi reikalavimai, kurių viešasis bei privatus sektorius privalo laikytis. Žemiau esančioje lentelėje pateikiami opinio turizmo infrastruktūrą reglamentuojantys teisiniai dokumentai. (žr. 6 lentelė).

6 lentelė

Opinio turizmo infrastruktūrą reglamentuojantys teisiniai dokumentai

Dokumentas	Aprašas
LR turizmo įstatymas	Dokumente išskiriamos šios sritys: 12str. Turistų apgyvendinimo paslaugų teikėjai; 15str. Specialaus apgyvendinimo paslaugos (kempingai); 16str. Specialaus apgyvendinimo paslaugų minimalūs reikalavimai (kempingai); 17str. Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimas (kempingai); 19str. Turistinės stovyklos paslaugos; 26str. Vietos savivaldos institucijų kompetencija turizmo srityje (gamtinių išteklių apsauga, viešosios infrastruktūros tvarkymas); 27str. Turizmo išteklių rūšys; 28str. Turizmo išteklių apsaugai naudojimas; 29str. Valstybinis turizmo išteklių registras; 30str. Turizmo paslaugų registras.
Nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas	Dokumente išskiriamos šios sritys: *Reikalavimai nacionalinėms prioritetinėms vandens turizmo trasoms; *Upių infrastruktūros (kempingai, stovyklavietės, poilsivietės, atokvėpio vietos, nekomercinės prieplaukos, automobilių stovėjimo vietos, trasų ženklimas, lankytini kultūros bei gamtos paveldo objektai) įrengimo numatymas; *Projekto lėšų įsisavinimo numatymas.
Turistinės stovyklos paslaugos teikimo reikalavimai	Dokumente išskiriamos šios sritys: *Sąlygų poilsui sudarymas; *Teritorijų suskirstymas į zonas (apgyvendinimui, maitinimui, poilsiui, higienos poreikiams, atliekoms); *Zonų plotinis paskirstymas; *Zonų atitikimas pagal veiklų reikalavimus.
Kempingų klasifikavimo reikalavimai	Dokumente išskiriamos šios sritys: *Kempingų klasifikacija; *Kempingų teritorijos reikalavimai; *Kempingų inžinerinės įrangos reikalavimai; *Kempingų patalpų ir bendro naudojimo įrenginių reikalavimai; *Kempingų paslaugų bei saugumo reikalavimai; *Kempingų darbuotojų reikalavimai.
Dėl aplinkosaugos sąlygų plaukiojimo vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas	Dokumente išskiriamos šios sritys: *Vandens transport priemonių nuleidimo į vandens telkinį reikalavimai; *Vandens transport priemonių švartavimo reikalavimai; *Draudimai vandens transporto priemonėms; *Reikalavimai vandens transporto priemonėms saugomose teritorijose; *Aplinkosauginiai reikalavimai vandens transporto priemonėms.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis teisiniais dokumentais

Analizuojant 6 lentelės duomenis, pastebima, jog visi dokumentai (ar jų dalys) yra tikslingai orientuoti į vandens turizmo infrastruktūros gerinimą, apimant apgyvendinimą, rekreaciją, turizmo išteklių saugojimą.

IŠVADOS

Plėtos sąvoka atsirado pokario laikotarpiu, o turizmo plėtra iki šiol nėra tiksliai apibrėžiama, tačiau teigtina, jog ji susijusi su ekonominiais, socialiniais, aplinkos ir kultūriniais veiksniais. Tai fiziniai pokyčiai, kurie sąlygoja didėjančią turistų susidomėjimą turistine vietoje. Turizmo plėtrą vykdo tokios institucijos kaip: LR Vyriausybė, LR Ūkio ministerija, Valstybinis turizmo departamentas, regionų plėtos tarybos, savivaldybių institucijos. Nacionaliniu lygmeniu veikia įvairios turizmo verslo atstovus vienijančios asociacijos, klasteriai, taip pat savaveiksmio turizmo organizacijos.

Aktyvus turizmas kaip laisvalaikio forma yra skirstomas į aktyvų, nuotykinį bei ekstremalų. Šios formos skiriasi sudėtingumo kategorijomis, kuomet aktyvus turizmas yra lengviausioji forma ir ja gali užsiimti visi norintieji, o ekstremalusis turizmas reikalauja specialaus fizinio pasiruošimo ir juo užsiimti gali tik patyrę keliautojai. Aktyvus/nuotykinis/ekstremalus turizmas yra skirstomas į lengvąją (soft) bei sunkiąją (hard) formą. Vandens turizmas, priklausomai nuo gamtinės aplinkos gali būti priskiriamas abiejoms kategorijoms. Vandens turizmo samprata įvairių autorių nėra nagrinėta išsamiai, bet geriausiai ji suprantama kaip: „keliavimas vandeniui baidarėmis, burlaiviais, plaustais, valtimis ir kitomis plūdriosiomis priemonėmis“.

Nagrinėjant vandens turizmo trasas, atkreiptinas dėmesys į tokias sąvokas kaip: maršrutas, turizmo trasa, žygis. Maršrutai yra skirstomi pagal sudėtingumo kategorijas: nuo pirmos iki šeštos, priklausomai nuo maršruto ilgio bei sudėtingumo. Lietuvoje maršrutų kategorizavimo nėra, kadangi jis skirtas sportinėms veikloms, o Lietuvoje žygiai yra rekreacinio pobūdžio. Yra skiriamos šešios vandens maršrutų sudėtingumo kategorijos: nepatyrusiems, pradedantiesiems, pažengusiems, patyrusiems, ekspertams bei ekstremalams. Leidinyje „The trail planning guide“ yra išskiriamos šios maršrutų rūšys: linijinis, žiedinis, spindulinis, mišrusis, kilpinis, palydovinės kilpos, „kalbėjimo ratu“ bei labirinto maršrutai. Reikalavimai vandens turizmo infrastruktūrai yra nurodyti Nacionaliniame vandens turizmo trasų specialiajame plane.

Apibendrinant atliktą atvejo analizę galima teigti, jog regionai, pro kuriuos teka Minijos bei Jūros upės, tiesioginių tikslų ir uždavinių, susijusių su vandens turizmo plėtra neturi. Tačiau dalies Klaipėdos, Telšių ir Tauragės apskričių savivaldybės strateginiuose planuose yra numatyta plėtoti vandens turizmą bei su juo susijusią infrastruktūrą. Taip pat svarbų vaidmenį turizmo plėtos vystyme atlieka išorinė aplinka, kurios vienas svarbiausių elementų – įstatyminė bazė. Svarbiausi upinio turizmo infrastruktūrą reglamentuojantys teisiniai dokumentai yra: „LR turizmo įstatymas“, „Nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas“, „Turistinės stovyklos paslaugos teikimo reikalavimai“, „Kempingų klasifikavimo reikalavimai“ bei „Dėl aplinkosaugos sąlygų plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas“. Minijos bei Jūros upėse labiausiai vystomos trasų atkarpos siejasi su regioniniais parkais, pro kuriuos jos teka, nes šiose teritorijose susitelkia didžiausias lankytojų skaičius, tai yra: Salantų bei Pagramančio regioniniuose parkuose. Išanalizavus atskirus vandens infrastruktūros elementus (stovyklaviečių, automobilių stovėjimo aikštelių, privažiavimų prie krantų, lankytinų objektų 1km atstumu, poilsio vietų, maudyklų, regyklų, ženklinimo objektų skaičių) upių krantuose parkų teritorijose darytina išvada, jog Minijos upė yra ženkliai pranašesnė už Jūros upę.

LITERATŪRA

1. Armaitienė A. ir kt. 2009. Turizmo terminų žodynas. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. ISBN 978-5-420-01644-2.
2. Brymer E., Oades L. G. 2009. Extreme sports: a positive transformation in courage and humility. *Journal of Humanistic Psychology*. Nr. 49, p. 114-126.
3. Buckley R. 2006. Adventure tourism. USA: CAB International.
4. Classification and grading for recreational trails. 2012. [interaktyvus]. Prieiga per internetą:
http://www.irishtrails.ie/Sport_Ireland_Trails/Publications/Trail_Development/Classification_Grading_of_Recreational_Trails.pdf
5. Dėl aplinkosaugos sąlygų plaukiojimo vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=a7ea75e0bfea1e3935eb554ea0f25a5>
6. Kempingų klasifikavimo reikalavimai. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.207971>
7. Lietuvos turizmo potencialo įvertinimo, nustatant didžiausias turistinės traukos vietas ir jų panaudojimo prioritetus, studija. 2011. Vilnius: turizmo plėtros institutas. Prieiga per internetą: www.tourism.lt/uploads/.../Turizmo_potencialo_ivertinimo_STUDIJA_2012.doc
8. Lietuvos Respublikos Turizmo įstatymas. 2015. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/2enK614>
9. Lomine L. L. 2007. Online Learning and Teaching in Hospitality, Leisure, Sport and Tourism: Myths, Opportunities and Challenges. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, Nr. 1 (1), ISSN 1473-8376, - p. 43-49.
10. Nacionalinis vandens turizmo specialusis planas. 2005. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/2h2DIul>
11. Schott C. 2007. Selling adventure tourism: a distribution channels perspective. [interaktyvus] prieiga per internetą: http://researcharchive.vuw.ac.nz/xmlui/bitstream/handle/10063/4699/Selling_Adventure_Tourism_A_Distribution_Channels_Perspective.pdf?sequence=1
12. Taylor S., Varley P., Johnson T. 2013. Adventure tourism: meaning, experience and learning. Kanada: Routledge. ISBN 978-0-415-52483.
13. The trail planning guide. 2007. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://natura2000.ro/wp-content/uploads/2014/10/Publication.Trail.Principles.En.pdf>
14. Turistinės stovyklos paslaugos teikimo reikalavimai. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.207978>
15. Žilinskas V. J., Skrodenienė A. 2008. Turizmo plėtros valdymas regione. – p. 224-232. [interaktyvus] Prieiga per internetą: <http://mts.asu.lt/mtsrbid/article/viewFile/595/621>

INRASTRUCTURE ADAPTATION OF PRIORITY WATER TOURISM ROUTES FOR PUBLIC NEEDS: THE CASE OF MINIJA AND JURA RIVERS

Diana Šaparnienė, Edgaras Vaškaitis, Aida Varanauskaitė
Klaipėda University, Department of Recreation and Tourism
diana.saparniene@gmail.com; edgaras.vaskaitis@gmail.com;
aida.varanauskaite93@gmail.com

SUMMARY

In this article is analyzed the infrastructure adaptation of priority water tourism routes for public needs in Miniija and Jura rivers. In this article is based the relevance of research, the problem, the vindicatory statement of research, purpose and its tasks, object of the research, methodology and techniques of the research used in the study, presentation of empirical investigation, theoretical and practical significance of research and conceptions.

Based on specialized books and scientific articles, the first paragraph of this master work analyzed: the forming factors of tourism development, the conception of active and water based tourism, general requirements of water based tracks and routes.

In the second paragraph of this master work is a case study. Based on qualitative research data collection method (monitoring and analysis method) and processing (qualitative content analysis, juridical and strategic documents analysis) it is set that water tourism infrastructure in Miniija and Jura rivers is set up only in separate sections; there is no unanimous standard of signposting; In special plan of national priority water tourism tracks are requirements for water tracks and its infrastructure that do not match the current real situation; it is not clear whether there is a control of realization and how it is done.

Keywords: river tourism, tourism track, public infrastructure of tourism, priority water tourism routes, Miniija river, Jura river.